

ЛІТЕРАТУРА:

1. Повноваження прокурора в судовому провадженні у першій інстанції: монографія / В. В. Колодчин, А. Р. Туманянц. – Харків: ТОВ «Оберіг», 2016. – 228 с.
2. Мовчан Г. В. Процесуальні повноваження прокурора у досудовому провадженні та в суді першої інстанції: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.09 / Г. В. Мовчан. – Х., 2010. – 20 с.
3. Каркач П. М. Деякі питання суті державного обвинувачення / П. М. Каркач, Я. А. Ковальова. // ВІСНИК ПРОКУРАТУРИ. – 2012. – №11. – С. 26–32.
4. Закон України „Про прокуратуру” від 5 листопада 1991 р. – Відомості Верховної Ради України. – №53. – Ст. 793 // Голос України. – 1991.
5. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

Гоцко О. Д.

*студентка III курсу юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету*

*Науковий керівник: к.ю.н., доцент, завідувач кафедри
кримінального права та процесу ТНЕУ
Рогатинська Н. З.*

СУД ПРИСЯЖНИХ В УКРАЇНІ ЗА НОВИМ КРИМІНАЛЬНИМ ПРОЦЕСУАЛЬНИМ КОДЕКСОМ

З прийняттям нового КПК України особливу увагу викликає питання суду присяжних, метою якого є забезпечити реалізацію конституційних принципів судочинства, а саме: права на справедливий суд, гласності та відкритості судового процесу, змагальності сторін тощо.

Відповідно до ст. 5 Конституції України народ є єдиним джерелом влади в Україні і здійснює свою владу безпосередньо через органи державної влади, однією з гілок якої є судова влада [1]. Тому дана тема сьогодні є дуже актуальною, оскільки згідно із нововведеннями в процесуальному законодавстві, саме на громадян покладена відповідальність за справедливе вирішення справ по найбільш резонансних злочинах.

Метою дослідження є проаналізувати та визначити повноваження суду присяжних в Україні.

Згідно із ст. 384 КПК прокурор або суд повинні повідомити підсудному, якому передбачене покарання у вигляді довічного утримання, про можливість заявити клопотання про розгляд провадження щодо нього судом присяжних.

Після призначення судового розгляду судом присяжних головуєчий дає секретарю судового засідання розпорядження про виклик присяжних у кількості семи осіб, які визначаються автоматизованою системою документообігу суду з

числа осіб, які внесені до списку присяжних. Після призначення судового розгляду судом присяжних, головуючий дає секретарю судового засідання розпорядження про виклик присяжних у кількості семи осіб, які визначаються автоматизованою системою документообігу суду з числа осіб, які внесені до списку присяжних [2].

Письмовий виклик має бути вручений під розписку не пізніше ніж за п'ять днів до судового провадження, де зазначені вимоги, права та обов'язки присяжного тощо. Роботодавець зобов'язаний звільнити присяжного на час здійснення ним правосуддя від трудових обов'язків.

Присяжним може бути лише громадянин України, який досяг тридцятирічного віку та постійно проживає на території, на яку поширюється юрисдикція суду.

Територіальне управління Державної судової адміністрації України з метою затвердження списку присяжних звертається до відповідної місцевої ради із запитом щодо формування списку громадян, які відповідають вимогам на кандидатуру присяжного. У випадку якщо міська рада протягом двох місяців з дня отримання запиту не виконала відповідних дій, ДСА звертається з поданням до відповідної обласної ради. Список присяжних затверджується один раз на два роки.

У статті 386 КПК визначені права та обов'язки присяжного, а саме:

1. Присяжний має право:

1) брати участь у дослідженні всіх відомостей та доказів у судовому засіданні;

2) робити нотатки під час судового засідання;

3) з дозволу головуючого ставити запитання обвинуваченому, потерпілому, свідкам, експертам, іншим особам, які допитуються;

4) просити головуючого роз'яснити норми закону, що підлягають застосуванню під час вирішення питань, юридичні терміни і поняття, зміст оголошених у судовому засіданні документів, ознаки злочину, у вчиненні якого обвинувачується особа.

2. Присяжний зобов'язаний:

1) правдиво відповісти на запитання головуючого і учасників судового провадження щодо можливих перешкод, передбачених цим Кодексом або законом, для його участі в судовому розгляді, його стосунків з особами, які беруть участь у кримінальному провадженні, що підлягає розгляду, та поінформованості про його обставини, а також на вимогу головуючого подати необхідну інформацію про себе;

2) дотримуватися порядку в судовому засіданні і виконувати розпорядження головуючого;

3) не відлучатися із залу судового засідання під час судового розгляду;

4) не спілкуватися без дозволу головуючого з особами, що не входять до складу суду, стосовно суті кримінального провадження та процесуальних дій, що здійснюються (здійснювалися) під час нього;

5) не збирати відомості, що стосуються кримінального провадження, поза судовим засіданням;

6) не розголошувати відомості, які безпосередньо стосуються суті кримінального провадження та процесуальних дій, що здійснюються

(здійснювалися) під час нього, і стали відомі присяжному у зв'язку з виконанням його обов'язків [2].

Відбір здійснюється безпосередньо після відкриття судового засідання. Головуючий повинен пояснити присяжним їхні права та обов'язки та їх роль в судовому розгляді, а також перевірити чи немає підстав для звільнення окремих присяжних від виконання функцій правосуддя. Питання пов'язані з відводом присяжних вирішуються ухвалою суду у складі двох професійних суддів.

Однією із умов щодо кількості присяжних є те, що окрім основного складу повинно бути відібрано ще 2 запасних присяжних, які під час судового засідання перебувають на відведених їм місцях. Завдання запасного присяжного проявляється при неможливості одного із основних здійснювати покладені на нього функції.

Не можна не погодитися, що таке явище як суд присяжних має свої як позитивні так і негативні сторони.

Позитивна сторона в тому, що, знаючи про недовіру та ставлення народу до судочинства в Україні, саме залучення громадян до кримінального процесу зробить процедуру демократичнішою, справедливішою, прозорішою, а також сприятиме росту професіоналізму обвинувачів і захисників.

Негативний бік в тому, що часто будь-яка із сторін намагається вплинути на учасників суду присяжних, використовуючи часто корупційну модель. Також існує тенденція виносити рішення на підставі емоцій, а не закону.

До цього ще є загроза, що присяжних будуть вибирати дуже довго, оскільки жодної винагороди чи якоїсь вигоди від виконання функцій присяжних не буде [3].

Отже, впровадження інституту суду присяжних є позитивним моментом у кримінальному судочинстві, але для його ефективної реалізації потрібно враховувати такі фактори як правосвідомість і менталітет громадян (оскільки прослідковується низький рівень бажання народу брати участь у справах місцевого самоврядування); фінансові можливості держбюджету (гарантується виплата присяжним винагороди); а також досягнення практиків в галузях процесуального права.

Тому для нормальної організації діяльності суду присяжних, в першу чергу, потрібно змінити модель кримінального судочинства.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України (ВВР). - 1996. - № 30. - С. 141. (остання редакція від 30.09.2016).
2. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2013, № 9-10, № 11-12, № 13, ст.88. (Редакція від 03.08.2017).
3. Гутгарц К. Суд присяжних за новим КПК [Електронний ресурс]. - Режим доступу: prostopravo.com.ua

